

Záver

Predkladaná diplomová práca sa zaoberá dvoma najvýznamnejšími nástrojmi ekologickej politiky, ktorými sú administratívne a ekonomicke nástroje. Hoci obe skupiny nástrojov pristupujú k riešeniu súčasných environmentálnych problémov odlišne, neznamená to, že by sa vzájomne vylučovali. Ich spoločnou funkciou je totiž dosiahnutie rovnakého cieľa, ktorým je minimalizovať škodlivé vplyvy ľudskej činnosti na životné prostredie.

Nástroje administratívnej regulácie predstavujú najdôležitejšie nástroje, prostredníctvom ktorých je možné zaistit' aspoň minimálnu úroveň ochrany každej zložky životného prostredia. Deje sa tak stanovením povinností regulovaným subjektom, emisných a imisných limitov či prevádzkových štandardov. Ide o nástroje priameho pôsobenia, pre ktoré je charakteristická ich záväznosť, kontrolovanosť a vynutiteľnosť zo strany príslušných štátnych orgánov. Ich stanovením sa realizuje záväzok štátu zabezpečiť právo každého na priaživné životné prostredie. Uplatnia sa predovšetkým v rizikových situáciach, kedy sa nestačí spoliehať na prostriedky dobrovoľnej regulácie. Nevýhodou je však vysoká nákladnosť administratívneho systému a ekonomická neefektívnosť. Administratívne nástroje v neposlednom rade vymedzujú základný rámec pre aplikáciu ostatných nástrojov ekologickej politiky.

Vzhľadom na limity administratívnych nástrojov, sú ekonomicke nástroje ich adekvátnym doplnkom. Ich hlavnou funkciou je ekonomicky motivovať znečistovateľov k ekologickej vhodnému správaniu sa. Rozlišujeme rôzne formy ekonomických nástrojov – dane, poplatky, finančné podpory, inštitúty finančného zaistenia, zálohové systémy a obchodovateľné emisné povolenia. Regulovaný subjekt, má na rozdiel od nástrojov priameho pôsobenia, možnosť zvoliť si alternatívu chovania. Porovnáva pritom náklady, ktoré by vynaložil na investície na zníženie znečistenia s nákladmi, ktoré mu vzniknú pri zachovaní pôvodnej, ekologicke menej vhodnej alternatívy. Efektivita ekonomických nástrojov je nepochybne vyššia; zohľadňujú reálnu ekonomickú situáciu znečistovateľa, čím sa uplatní individuálny prístup ich regulácie. Výnosy získané z ekonomických nástrojov sú zdrojom pre náročné financovanie ochrany životného prostredia, čím sa znižujú celospoločenské náklady na

odstránenie vzniknutej ekologickej ujmy. Určitým nedostatkom tejto kategórie nástrojov je, že ich zamýšľané účinky nemusia v dôsledku možnosti vol’by regulovaného subjektu vždy nastat’. K tomu dôjde len pri ekonomickej skutočne motivujúcom pôsobení nástroja.

Tretia časť práce sa orientuje na administratívnu a ekonomickú reguláciu najvýznamnejších zdrojov znečist’ovania ovzdušia vzhľadom na súčasný i pripravovaný zákon o ochrane ovzdušia. Prevádzkovatelia týchto zdrojov sú povinní pod hrozbohou sankcií plniť stanovené povinnosti a dodržiavať emisné limity a neprekračovať tie imisné. Stanovenie limitov však samo o sebe dostatočne nemotivuje prevádzkovateľov k tomu, aby čo najviac znižovali emisie. Vhodným doplnkom k priamej regulácii sú preto ekonomicke nástroje, ktoré ich môžu podstatne finančne stimulovať’. Tými sú v ČR už tradične poplatky za znečist’ovanie ovzdušia, ktorých výška sa odvíja od množstva a druhu znečist’ujúcej látky emitovanej do ovzdušia. Sadzby poplatkov sú dnes nastavené tak, že je pre znečist’ovateľov výhodnejšie ich zaplatiť’, namiesto toho, aby investovali do ekologickej šetrnejších zariadení. Tomuto nepriaznivému stavu sa snaží predísť pripravovaný zákon, ked’ podstatným spôsobom revoluje súčasný poplatkový mechanizmus (postupným zvyšovaním sadzieb poplatkov) a zároveň zavádza nástroj pozitívnej stimulácie vo forme dotácií.

Výber medzi administratívnym či ekonomickým nástrojom záleží na charaktere konkrétneho ekologickeho problému. Vždy by sa mali zvážiť a porovnať účinnosť, ekonomická výhodnosť daného nástroja ako aj ich prípadná vzájomná aplikácia (nástrojový mix). Konkrétny príklad na úseku ochrany ovzdušia ukazuje aké dôležité je prepojenie administratívnych a ekonomických nástrojov ochrany životného prostredia. Vzájomným pôsobením a dopĺňaním sa oboch nástrojov je možné dosiahnuť čo najlepšiu kvalitu životného prostredia najúčinnejším spôsobom.